

Section 1. Challenges of studying Ukrainian art from ancient times to the beginning of the 20th century

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-29>

Москвітин Роман, аспірант кафедри ТІМ НАОМА
(науковий керівник: кандидат мистецтвознавства, доцент В. П. Мазур)

Імпресіоністичні тенденції в живописі Т. Яблонської

Ключові слова: Тетяна Яблонська, живопис, імпресіонізм, українське образотворче мистецтво 20 ст.

Roman Moskvitin, PhD student, NAFAA
(academic mentor: PhD, Associate Professor at NAFAA Viktoria Mazur)

Impressionist tendencies in the painting of Tetiana Yablonska

Abstract: The author traces the tendency of Tetiana Yablonska to imitate French Impressionism in her artistic practice. On the basis of historical periodization, important stages of the evolution of impressionism in the artist's painting are highlighted.

Key words: Tetiana Yablonska, painting, impressionism, Ukrainian fine arts of the 20th century.

Окремими сторінками до історії образотворчого мистецтва України вписана художня спадщина Т. Яблонської. Її творчий шлях позначений невичерпним прагненням оновлення образно-пластичної мови, динамікою пошуків та масштабністю художніх досягнень різних періодів творчості. Кожний наступний етап стилістичної трансформації характеризується більш складною семантикою, що складає окремий інтерес для мистецтвознавчого дослідження. В структурі переплетення складових пластичної мови різних періодів одним із найцікавіших аспектів є лінія наслідування досвіду імпресіонізму.

У творчості Т. Яблонської тенденції імпресіонізму мали непрямолінійний характер розвитку. Доцільно окреслити основні етапи. Художниця належить до покоління, яке встигло відчувати відносну свободу знайомства з творами імпресіонізму, оцінити їхню непересічну цінність. Звернення до імпресіоністичної манери знайшло найбільш характерне відображення у картині «Перед стартом» (1947). Проте, через ідеологічно-політичні причини полотно знімається з виставки та відправляється у музейні підвали. Разом з цим переривається на довгі роки й імпресіоністичні пошуки в живописі.

У другій половині 1970-х рр., після оповідальності «соцреалістичного» періоду та декоративізму «фольклорного» напрямку, в пошуках оновлення мови живопису Яблонська знову звертається до досвіду французького імпресіонізму, насамперед – до творчості К. Піссарро. Художниця йде шляхом критичної переоцінки пластичної мови соцреалізму, якою володіла з блискучою майстерністю. Залишає в минулому художні здобутки

періоду захоплення декоративністю. В черговий раз це засвідчує велику творчу мужність мисткині.

У 1980-х імпресіоністичні тенденції найбільш виразно простежуються в пейзажному живописі Яблонської. Полотна «Весна у Києві» (1986), «Неділя у Києві» (1986), «Зима у Києві» (1987), стилістично об'єднані, демонструють як використання методів імпресіонізму, так й їхнє авторське переосмислення. Композиційна побудова творів позбавлена фрагментарності та художньої випадковості, що характерно для імпресіонізму. Втілення живописної миттєвості стану природи одночасно поєднується зі структурним узагальненням образу.

Новий етап трансформації образно-пластичного наповнення творчості Яблонської припадає на початок 1990-х. Через фізичні обмеження, внаслідок хвороби, другою постійною майстернею стає Будинок творчості художників у Седневі. Перебування в ньому дарує можливість плідної праці безпосередньо на пленері, що обумовлює звернення до імпресіоністичного досвіду у великих серіях пейзажів. На перший план виходять нове розуміння кольору, живописного тону. Завдяки гостроті художнього сприйняття, тонкому відчуттю миттєвостей настрою природи та майстерності пленерного живопису на полотнах Т. Яблонської невеликий сад Будинку творчості перетворюється у виразний неповторний світ.

Окремо слід зазначити присутність пластичних інтонацій імпресіонізму в стилістиці останнього періоду творчості мисткині. Не підкоряючись фізичному тиску років, змушена відмовитись від олійного живопису, художниця звертається до техніки пастелі. Серед стилістичного багатства робіт цих років є серія творів, відмічених тонким імпресіоністичним трактуванням живописного стану природи.

Вищезазначене засвідчує важливість дослідження використання імпресіоністичного методу живопису як одного з системних чинників трансформації образно-пластичної мови у творчості Т. Яблонської.

